

Motion till riksdagen 2005/06:Ju1

av **Rolf Olsson m.fl. (v)**
med anledning av prop. 2005/06:11

Maskeringsförbud

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen avslår regeringens proposition 2005/06:11 om maskeringsförbud.

Inledning

En för demokratin oerhört viktig princip är att var och en ska ha rätt att uttrycka sina åsikter vid demonstrationer och sammankomster. För Vänsterpartiet är det mest naturliga att detta görs öppet och offentligt, och vi uppmuntrar generellt sett till detta. Vem som helst bör dock ha en möjlighet att göra anorlunda. Det kan vara för att man inte törs avslöja sin identitet, för att göra det till en del av sin manifestation eller av något annat skäl som den enskilde tilltalas av. Det är den enskildes ensak att bedöma denna fråga. Att förbjuda någon att uttrycka sina åsikter offentligt och samtidigt vara anonym är ett intrång i de mänskliga rättigheterna.

Tidigare remissbehandling

Alltsedan debatten kring ett maskeringsförbud tog fart på allvar och regeringen utformade sina ursprungliga förslag till maskeringsförbud förra året har Lagrådet och flera remissinstanser (exempelvis Svenska Helsingforskommittén, Sveriges advokatsamfund och Riksdagens ombudsmän) varit kritiska och avstyrkt förslagen. Andra organisationer som särskilt arbetar för mänskliga rättigheter har instämt i kritiken.

Att ett maskeringsförbud begränsar demonstrations- och mötesfriheten är en okontroversiell fråga. Det frågan gäller är ifall denna begränsning är acceptabel enligt 2 kap. 14 § första stycket regeringsformen, att dessa friheter endast får begränsas om det kan anses vara nödvändigt med hänsyn till ordning och säkerhet. Enligt 2 kap. 12 § andra stycket får man dock inte gå utö-

Fel! Okänt namn på

ver vad som är nödvändigt med hänsyn till det ändamål som har föranlett begränsningen och inte heller sträcka sig så långt att den utgör ett hot mot den fria åsiktsbildningen.

Europakonventionens artikel 11 innehåller liknande formuleringar. Var och en har rätt att delta i fredliga sammankomster, och dessa får bara begränsas om det är nödvändigt med hänsyn till den allmänna säkerheten, till förebyggande av oordning eller brott eller till skydd för andra personers fri- och rättigheter.

Såväl remissinstanser som Lagrådet har ifrågasatt om ett maskeringsförbud främjar ordning och säkerhet vid allmänna sammankomster, det som är själva syftet med och motivet till regeringens förslag. Bland annat har man sagt att ett ingripande mot en maskerad person vid ett förbud kan tas som en provokation och att ordning och säkerhet därmed kommer att motverkas. Vidare har man framfört att ett förbud sannolikt inte skulle följas av en person som har grundinställningen att använda våld och begå brottsliga handlingar under en allmän sammankomst. Vänsterpartiet instämmer. Ordningen måste i stället upprätthållas i första hand genom dialog och större konflikthanterande kompetens från polisens sida, inte genom konfrontation och repression. Människor i allmänhet har inte inställningen att begå brott vid allmänna sammankomster.

Ett annat argument för ett maskeringsförbud har varit utökade möjligheter att lagföra personer i efterhand, detta genom att man kan se personernas ansikte på bilder. Även detta har ifrågasatts. Det förutsätter att maskeringsförbudet efterföljs, vilket det sannolikt inte gör av någon som redan bestämt sig för att begå ett brott och inte avskräckts av eventuella (i allmänhet strängare) straff för detta. Argumentet är för övrigt irrelevant i sammanhanget eftersom det rör vad som händer efter det att sammankomsten med eventuella brott har ägt rum och inte ordningen och säkerheten vid sammankomsten. Denna sak måste avhandlas först sedan grundlagsfrågan är klarlagd. Det finns också risk att vissa grupper drabbas extra hårt av ett förbud.

Förändringar i förslagen förändrar inget

Sedan remissinstanserna och Lagrådet gett sina synpunkter på regeringens ursprungliga förslag, nämligen att införa ett totalförbud mot maskering vid allmänna sammankomster, har regeringen gjort vissa förändringar i förslagen. I nu liggande proposition vill regeringen att förbudet endast ska gälla när polisen anser att det är befogat, dvs. "vid ordningsstörningar eller när det finns en omedelbar fara för sådana störningar". Detta förändrar emellertid ingenting i argumentationen mot förslagen.

Att regeringen har gjort förändringar sedan lagrådsremissen är ett tecken på att dem håller med om den kritik som riktades mot förslagen som sa att ett förbud är verkningslöst när det gäller att främja ordning och säkerhet. Detta förändras inte för att man går från ett totalförbud till ett förbud som gäller endast när ordningsstörningar är aktuella.

Fel! Okänt namn på

Ett konkret exempel på att ett maskeringsförbud saknar effekt är händelserna vid toppmötet i Genua i juli 2001, där svåra konfrontationer mellan poliser och demonstranter ägde rum trots italienska lagar om maskeringsförbud.

Att ett förbud skulle vara verkningsfullt är alltså varken bevisat empiriskt eller teoretiskt av forskningsexpertis, utan endast baserat på antaganden som starkt har ifrågasatts av många betydelsefulla instanser. Det har inte klarlagts att ett maskeringsförbud är förenligt med regeringsformens 2 kap. 14 §.

Ytterligare ett problem i sammanhanget är de bedömningar som enskilda beslutsfattare inom poliser ska göra när det gäller vilka sammankomster som ska beläggas med maskeringsförbud eller inte. De får ett ansvar som baseras på subjektiva bedömningar. Förbudet är därmed mycket svårt att tillämpa, och det finns risk för godtycke.

Regeringens proposition 2005/06:11 om maskeringsförbud bör avslås.

Stockholm den 3 oktober 2005

Rolf Olsson (v)

Rossana Dinamarca (v)

Siv Holma (v)

Mats Einarsson (v)

Tasso Stafilidis (v)